

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an **60** coroane. — Pe șase luni **30** coroane. — Pe trei luni **15** coroane.
Ziarul apare Marțea, Joia și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

— Prețul inserțiunilor, după învoială —

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Nr. 5029. Bis.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei

În afacerea cu adausele familiare pe seama preoților noștri, anume în afacerea adausului familiar pe anul 1918, a banilor de vestminte tot pe anul 1918, apoi a ajutorului familiar pe semestrul I. al anului 1919 și al ajutorului de vestminte pe semestrul I. al anului 1919 și al ajutorului de scumpete pe anul 1919 lunile Aprilie, Maiu și Iunie On. Consiliu Dirigent român cu datul 19 Iulie 1919 Nr. 4245, a trimis Consistorului arhidiecezan următoarea adresă:

Veneratului Consistor arhidiecezan în Sibiu.

Consiliul Dirigent român, resortul cultelor și al instrucției publice. Nr. 4245/1919. Secția I. Sibiu, în 19 Iulie 1919. Venerat Consistor. În legătură cu raportul Nr. 3241/919. Bis. am onoare a Vă transpune copia ordinului adresat percepătorului regal român din Sibiu spre luare la cunoștință și îndeplinirea demersurilor necesare întrucât conspectele trimise de P. V. C. ar fi incomplete, distribuirea banilor să se facă tuturor celor îndreptățiți a primi aceste adause și ajutoare după următoarele norme:

1. Adausele familiare se compută în rate treilunare, așa că după copil se solvește dela începutul pătrarului de an, în care s'a născut (V. art. XXXV, din 1912 leg. ung.) d. e. fiind un copil născut în 30 Iunie 1918, adausul familiar după acesta se solvește nu dela 1 Ianuarie pe întreg anul, ci numai dela 1 Aprilie pe $\frac{1}{3}$ de an. Totașa pe 1919. Acest adaos familiar se compete numai după copii minori și neprovăzuți adecă fără stipendiu sau venit propriu de 1200 cor. (§. 3 art. XXXV, din 1912, ordinațiunea Nr. 6700/918. M. E. punct XV).

2. După soție însă nu dela începutul pătrarului, în care s'a încheat căsătoria, ci dela începutul pătrării următor. Așa, că dacă s'a încheiat căsătoria în 2 Aprilie, adaosul după soție se compută numai dela 1 Iulie a anului, bine înțeles, fiind soțul în funcțiune la acest dat. Întrucât însă soția ocupă o funcțiune publică (învățătoare etc.) nu se poate plăti adaosul familiar după aceasta. În ce privește ajutorul de vestminte pentru persoana proprie a preotului sau capelanului pe 1918/9 câte 1000 cor. — încât nu și le-au putut primi până acum pe anul 1918, se pot împărtași aceia, cari erau în funcțiune la 1 Iunie a anului, iar pe 1919 aceia, care erau în funcțiune la 1 Maiu a anului. Ajutorul de vestminte după membrii familiari se cuvine numai după aceia, după cari beneficiază de adaos familiar pe pătraru al doilea al anului respectiv.

3. Atât adaosul familiar cât și ajutorul de vestminte se plătește numai după copii și soție, nu și după alți membrii familiari. Preoții militari nu pot fi conziderați pe timpul serviciului militar, iar întrucât a ieșit din serviciul militar, se aplică și față de aceia dela data demobilizării normele de mai sus, respective se dă rezolvire din caz în caz cererilor pentru difertele lor ajutoare.

4. Întrucât un preot sau capelan a răposat în cursul anului, ajutoarele și adausele scadente până la data morții să plătesc văduvei și copiilor respective moștenitorilor legali, ear preoților și capelanilor, cari ocupă și funcțiunea de învățător, după cari primesc aceste adause familiare, ajutor de vestminte și de scumpete, nu li se poate plăti și în calitatea lor de preoți. Cu privire la acestia așteptăm raport specificat, din care să reiese, care îndeplinește în calitate de preot și funcțiunea de învățător și care în calitate de învățător îndeplinește și serviciul de preot? Atât pe anul 1918 cât și pe 1919, mai înainte de a se plăti sumele cuvenite, oficiile protopresbiterale se vor îndatora să controleze cu cea mai mare strictețe: cine și ce sume a ridicat deja dela vreun percepător? În acest scop își

vor procura datele necesare dela percepțorate și numai după deplină încredințare vor vidima cvitanțele, a căror formulare vi-se alătură; cvitanțele vor fi completate cu toată exactitatea, pe bază de documente, la oficiul protopresbiteral competent, unde se vor reține și păstra toate documentele, având protopopul să se convingă în viitor la fiecare plătire de eventualele schimbări întâmplare în starea familiară a preotului.

5. Pentru orice întrelăsare ori trecere cu vederea a controlului cuvenit, rămâne responsabil moralicește și materialicește protopresbiterul, iară pentru folosirea intenționată de date false se vor urmări autorii pe cale disciplinară și se vor lipsi de toate ajutoarele de stat.

6. De astădată s'au asemnat numai adausele familiare și ajutoarele de vestminte pe

Vitejia ostasilor noștri

Majestății Sale Regelui!

Trupele noastre, care vegheau pe țărmul stâng al Tisei, au fost atacate de inamic pe tot frontul, în dimineața zilei de 20 Iulie 1919.

Vrăjmașul fiind bine utilat, a reușit să împingă perdeaua noastră de acoperire pe toată întinderea frontului, să execute o trecere în massă în regiunea Solnoc și să înainteze în direcțiunea Solnoc-Debrețin-Oradia-mare pe o adâncime de circa 50 kilometri.

Dușmanul fiind însă pretutindeni manevrat energic și la timp, după lupte crâncene și neîntrerupte de 7 zile, bravele noastre trupe au reușit să-l arunce pe dreapta Tisei, în tot lungul frontului, în complectă debandadă.

Măndre, că au putut să-și îndeplinească încă o dată datoria față de Neam, Țară și Tron, bravele trupe ale frontului de Vest își îndreaptă gândurile cu dragoste și supunere cătră tron și într'un singur glas strigă:

Să trăiască M. S. Regele, Comandantul de căpetenie!

Să trăiască M. S. Regina, ingerul protegitor al celor în suferință!

Să trăiască A. S. R. Principele moștenitor și toate vlăstarele dinastiei!

Comandantul trupelor din Transilvania:
General Mărdărescu.

Șeful de stat major:
General Panaitescu.

Ordin de zi Nr. 53

din 27 Iulie 1919 st. n.

Strajă fiind pe țărmul stâng al Tisei, pentru a apăra vatra strămoșească și pentru a asigura viața, cinstea și avutul întregii populațiuni din regiunile ocupate de voi, fără deosebire de neam și de credință, inamicul trecând Tisa, s'a năpustit asupra voastră, atacându-vă furios în tot lungul frontului.

După lupte crâncene și neîntrerupte de 7 zile, dușmanul lovindu-se de zidul format de piepturile voastre de bravi, a fost zdrobit și aruncat peste Tisa în complectă debandadă.

Prin acest nou fapt strălucit de arme, falnicile divizii românești au făcut dovadă încă o dată lumii întregi de neîntrecutele virtuți ostășești și neclintitul spirit de disciplină, cu care sânt înzestrate.

Credința, că prin eforturile făcute v'ați îndeplinit o datorie sfântă față de Neam, Țară și Tron, este cea mai desăvârșită ușurare pentru greutățile prin care ați trecut.

Sânt neîntrecut de mulțumit și mândru, că m'am găsit în mijlocul vostru și v'am comandat într'o întreprindere atât de măreață.

Mulțumindu-vă la fiecare în parte, vă zic:

Sănătate și voie bună, bravi ostași ai Armatei din Ardeal!

Comandantul trupelor din Transilvania:
General Mărdărescu.

Șeful de stat major:
General Panaitescu.

1918 pe seama acelora, cari nu le-au primit, ori le-au primit numai în parte. Pe 1919 s'a asemnat pentru toți preoții numai adaosul familiar, pe pătrarul I. și II-lea, rămânând, ca până la începutul pătrarului din urmă să se asemeze acest adaos și pe pătrarul al treilea și al patrulea, când se va asemna apoi într-o sumă și ajutorul de vestminte cuvenit pe 1919 pentru persoana preotului ca și după soție și copii. p. Șeful resortului: Dr. Ioan Lupaș, secretar general.

În executarea dispozițiilor On. Consiliu Dirigent și în special în scopul de a distribui cât mai expeditiv și cât mai urgent ajutoarele preoției trimitem în alăturare sub ./ un număr suficient de cvitanțe pentru anul 1918 și pentru anul 1919 cu îndrumarea, ca On. oficiu protopresbiterial să-și facă îndată o consemnare a preoților din tract în ordinea alfabetică a comunelor, în care se indică exact numele preotului paroh sau capelan, numele soției lui, numele pruncilor, cu indicarea anului, luni, și a zilei nașterii. Tot în consemnarea aceea se însamnă, dacă preotul respectiv a fost sau mai este încă preot militar, timpul cât a fost în acel serviciu, termenul exact al eșirei din acel serviciu, ca să poată vidimă chitanțele lui în deplină cunoștință de cauză.

Asemenea va purta oficiul protopresbiterial exactă evidență despre soțiile preoților, cari sunt sau au fost învățătoare și în calitatea aceasta au primit întregiri dela stat, și tot așa față de preoții, cari sunt sau au fost învățători, și în calitatea aceasta au primit ajutoare dela stat, mai departe vor lua date exacte dela percepțoratele regești despre sumele, ce preoții au ridicat ca ajutor familiar după copii.

O asemenea consemnare lucrată exact, pe baza de date sigure se va face cu cea mai mare exactitate, și de urgență, ca să se poată controla și acuma starea familiară a preotului.

În posesiunea acestor date, protopresbiterul va vidimă cvitanța fiecărui paroh, având evidență despre data vidimării și despre sumele, care le-a vidimat și le-a asigurat spre solvire.

Cvitanțele astfel vidimate vor fi trimise la cassa arhidiecezană spre solvire și ulterioară afacere.

În fine Onoratul Oficiu protopresbiterial este poftit a arăta în termen de 15 zile specificat nominal pe toți acei preoți, cari în faptă împlinesc și funcțiunea de

învățător, și în calitatea aceasta au primit și primesc încă ajutoare dela stat (adaose familiare) de vestminte, de scumpete, spre a face și noi raportul cuvenit Onoratului Consiliu Dirigent. Afacerea aceasta dela natura sa este de caracter personal și prin urmare e dela sine indicat și exactitatea, promptitudinea, dar și urgența ei. Sibiu, 31/26 Iulie 1919.

Consistorul arhidiecezan.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 (Modificată)

1. Vor fi considerați ca infractori:
a) Acei cari fără rea credință, prin localuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc., vor comunica, colporta, comenta, în orice chip, știri fie adevărate, fie înmaginare, sau păreri relative la operațiunile de război, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scop de a spiona, sau trăda, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare, în timp de război.

Marele Sfat Național

Ales în adunarea memorabilă dela Alba-Iulia în 1 Decembrie 1918, Marele Sfat Național s'a întrunit abea acum în 29 Iulie 1919, în sala prefecturii dela Sibiu.

Lucrările sale sânt, afară de întregirea sa prin membri noi, două chestiuni de însemnătate deosebită: reforma agrară și reforma electorală.

Resortul agriculturii a pregătit și publicat proiectul, desbătut nu demult și într-o anchetă; ear membrii sfatului vor fi avut timp d'ajuns și liniștea trebuincioasă să cerceteze în toate amănuntele lor paragrafi proiectului și să se rostască asupra lor după dreptate și în deplină cunoștință de cauză.

Reforma aceasta, de sine înțeles, nu mai poate întârzi. Ea trebuie să primească ființă, îndată ce va fi votată. —

Reforma electorală pentru Transilvania, Bănat, și ținuturile românești din Ungaria, are importanță nu mai redusă, decât reforma agrară.

Conform proiectului de lege, lucrat de resortul organizării, în 22 județe se vor alege 175 deputați.

Și adică:

Cei mai mulți deputați, 17 la număr, se aleg în Caras-Severin. Urmează apoi: județul Arad (cu teritoriile din Bichiș și Cenad) 15 deputați; Bihorul și Hunedoara, câte 13; Timișul (și terit. din Torontal) 12; Cojocna 11; Solnoc-Dobâca 10; Alba-inferioară 9; Murăș-Turda, Sălajul și Sibiul câte 8; Turda-Arieș 7; Sătmărul (cu Ugocea) 6; Bistrița-Năsăud, Maramurășul și Târnava Mare câte 5; Ciucul, Făgărașul, Odorheiul, Târnava Mică și Treiscaune, câte 4; Brașovul 3.

Senatori se aleg 72, și anume: Caras-Severinul 7; Hunedoara 6; Aradul (Bichiș-Cenad), Bihorul și Timișul (Torontal) câte 5; Cojocna, Sălaj, Sibiu, Solnoc-Dobâca, câte 4; Alba inf., Murăș-Turda, Sătmărul (Ugocea) și Turda-Arieș, câte 3; Bistrița-Năsăud, Brașovul, Ciucul, Făgărașul, Maramurășul, Odorheiul, Târnava Mare, Târnava Mică și Treiscaune, câte 2 senatori. — Afară d'aceștia, profesorii universității din Cluj, constituiți în colegiu universitar, vor alege din sinul lor un senator. Vor fi de drept membri ai senatului: episcopii și mitropoliții confesiunilor românești, precum și acei episcopi de confesiune romano-catolică, luterană și reformată, cari au făcut jurământ de fidelitate și au avut dreptul de membri ai casei magnaților din fostul stat ungar.

Alegerea se face prin vot obștesc, egal, direct, secret și cu votarea pe comune. Alegători sânt toți cetățenii de 21 ani împliniți, cari au avut cetățenia ungară și nu optează pentru cetățenia unui stat străin.

Cei ce au împlinit vârsta de 40 ani, vor alege, — prin vot egal, direct, secret și cu votarea pe comune, — și senatori.

Nu au drept electoral membrii oștirii și ai jandarmeriei, în serviciu activ (afară de rezerviști, glotași ș. a.), și nici membrii polițiilor de stat, județene sau comunale.

Pentru a fi ales în adunarea deputaților, se cere vârsta de 25 ani împliniți

FOIȘOARA

Refugiații Ardealului

— Scrisori din pribegie —

de Dr. Ioan Mateiu.
(Urmare)

Mii de oameni urcau grăbiți spre vărfurile munților, fără să știe dacă vor mai vedea vreodată casa, gospodăria, copii și soția lăstate în părăsire. Au pribegit cu toții prin meleagurile României, îndurând toate greutățile și lipsurile, suferind împreună cu oștirea vitează, năvala și prădările sălbatice ale dușmanilor cotropitori. Dar trăia în trupurile noastre chinuite, credința sfântă în biruință. Ea ne da tărie în nopțile de zbucium, ea ne îmbărbăta în clipele de îndoială, ușurând povara sufletelor noastre. Și înțelegând toată nenorocirea României, care și-a jertfit pe cei mai buni fii ai săi, numai ca să ne scape pe noi din mâinile păgâne ale dușmanilor, câți dintre pribegi n'au alergat sub steagurile naționale, ca să lupte pentru izbânda visurilor noastre sfinte!

Cât de aspră a fost iarna pentru noi pri-

begii! Fără îmbrăcăminte și fără hrană, eram puși la grea cumpănă. Dar dragostea țării ne-a încălzit. Moldova unde se strânsăra frații din toate colțurile, a dat adăpost tuturor ca o mamă iubitoare. În satele ei umilite s'au deschis căsuțele țăranilor blânzi, primitivi și milostivi. Pribegii ardeleni și-au făcut cămin nou, stăruind cu răbdare și așteptând cu încredere luminarea zărilor. Câtă suferință nu trecuse prin inima lor, în această iarnă grozavă. Dorul de casă, de copii și de soțiile părăsite, le topia sufletul și le ardea simțirile.

Câți nu s'au stins în această pribegie amară, unii secerăți de boli molipsitoare, alții prăpădiți de moarte înfiorătoare, ca cei dela Ciurea, ori storși de frig și de foame în marginea drumurilor înzăpezite.

Dar toate nenorocirile acestea, erau primite de noi ca încercări dela Dumnezeu, pentru ispitirea credinței noastre. Și credința nu slăbiă. Credința în dreptatea luptei, la care pornise mama noastră România. Zi de zi urmăream făurirea oștirii românești, mereu ne gândeam la ziua, când acești luptători plămădiți în școala suferinței, se vor ridica din tranșeele lor ca o

furtună, ce rupe zăgazul de fier al vrăjmașilor. Cum treceau prin satele Moldovei în coifurile lor de oțel, mândri și dârji, cu privirea aprinsă și brațul strângând cu putere flinta răzbunătoare, sufletul nostru se însenina de bucurie. Simțiam glasul tainic, care ne șoptea că se apropie ceasul, în care vitejia oștilor românești, va deschide drumul spre iubitul nostru Ardeal.

Nu eră dimineață, în care ochii noștri să nu-și îndrepte privirea însetată spre piscurile munților, de unde așteptam sunetul goarnei, care să ne chieie la vetrele noastre părăsite. Auziam pare-că strigătul mamelor, plânsul surorilor, cari se stâneau într-o înfrigurată așteptare. Locul nu ne mai ținea, inima svăcnea în dorul nepotolit de pământul nostru. Și-n amurgul unei zile de Iulie, când soarele își trimetea cele dintâi raze bogate spre culmile Carpaților, tunul nădejdlor noastre a început să urle prin văile Șușiței. Moldova întregă s'a cutremurat. Iar pribegii Transilvaniei, întorcându-se spre munți și-au plecat genunchii spre rugăciune duioasă. Sufletul lor cuprins de fiorii bucuriei sbura departe, pe arpile dorurilor sfinte la casa din Ardeal...

(Va urma).

pentru a fi ales în senat, se cere vârsta de 40 ani.

Deputat sau senator *nu poate fi ales*: judecătorul la judecătoria de ocol, la tribunal ș. a., prefectul, subprefectul, primpretorul, pretorul, primarul, căpitanul sau sub căpitanul de poliție ș. a., și nici aceia cari după 1 Decembrie 1918 au luptat sau au uneltit în contra puterii armate a statului român, ori s'au făcut vinovați de vreo infracțiune în contra statului român.

Alegerea se face pe *circumscripții electorale*, determinate prin decret dat de Consiliul dirigent.

Circumscripțiile se împart în *secții de votare*. Alegătorii votează în comuna lor de domiciliu. Dar se pot grupa *mai multe comune* într'o secție de votare, comunele însă nu pot fi mai departe decât cel mult 10-15 km dela comuna reședință a secției de votare. —

Dintre pedepse amintim: Cei ce intră cu arme în sala alegerii, se vor pedepsi cu închisoare dela 15 zile la o lună, și cu amendă dela 50 lei la 5000 lei.

Acel care va dovedi, că a cumpărat voturi sau abțineri dela vot, precum și acei ce și-au vândut votul, se vor pedepsi cu închisoare de la 3 luni la un an, și cu amendă dela 500 la 5000 de lei, și cu interdicție pe timp mărginit.

Acei cari prin lovituri, violențe sau amenințări vor fi influențat votul unui alegător sau îl vor fi pus în dispoziție de a se abține dela vot, se vor pedepsi cu închisoare dela o lună până la 3 luni și cu amendă dela 500 la 2000 lei.

*

Desbaterile Marelui Sfat s'au deschis la ora 10^{1/2}, în sala de ședințe a prefecturii.

Înainte de deschidere s'a oficiat în catedrală serviciu divin cu chemarea Duhului sfânt. A slujit P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp al Aradului asistat de asesorii consistoriali M. Voileanu, N. Ivan, Dr. G. Proca, protopopul N. Borzea și diaconii Dr. O. Costea și Dr. G. Comșa.

Serviciu divin s'a ținut și în biserica gr.-cat. din Sibiu, unde a pontificat Episcopul I. Hossu al Gherlei.

La ședința sânt de față: membrii Consiliului dirigent și miniștrii St. C. Pop și V. Goldiș, mitropolitul Suciului dela Blaj, și episcopii noștri.

Viceprezidentul Dr. T. Mihali deschide ședința prin o cuvântare, în care salută pe reprezentanții firești ai poporului, aduce omagii Suveranilor și armatei române, care stă de pază și astăzi la frontiere. Exprimă durerea obștească pentru moartea prezidentului Pop de Băsești și a luptătorilor naționali I. Ciordaș și V. Dămian.

La amintirea numelui Suveranilor și a armatei, sala a izbucnit în ovațiuni și aclamări entuziaste.

Dl M. Popovici, secretarul M. Sfat, citește telegramele trimise: M. Sale Regelui, dlui I. C. Brătianu, generalului Prezan, miniștrilor I. Nistor la Cernăuț și Ciugureanu la Chișinău.

Șeful Resortului Organizării, dl Dr. I. Suciul propune o comisiune de 7 membri, care să raporteze despre cererile de cooptare.

Ședința se suspendă până la ora 5 d. a.

Impreunarea bisericilor ortodoxe române din regatul român

De Ștefan Metes.

(Fine)

Cum vedeți, puterea supremă în biserica din România veche nu e în mâna sinodului episcopesc, adevărat arhierilor, care se scot din scaun de partid și se restabilesc de altul fără nici un scrupul, ci în mâna ministrului de culte și cu el în cea a partidului politic dela cărma țării.

Politica a străbătut toată structura delicată a bisericii, și în afară de politică nu poți răzbate la nici o dregătorie mai înaltă în această instituțiune, a cărei valoare morală a scăzut esențial. Biserica din vechiul regat român nu stă pe picioarele ei solide, ci pe cele veșnic fluctuante ale puterii lumești, ale partidului dela guvern, care o aruncă când la dreapta, când la stânga, întrebuintând-o pentru scopul său adeseori numai de căpătuală, dejosând-o și înstrăinând-o tot mai mult de credincioșii ei, și dela chemarea ei adevărată.

Prin introducerea «Statutului organic» cu 2/3 da mireni, chiar modificându-l într-o cântă, ajungem exact la aceeași situație nenorocită ca și biserica din România veche, fiindcă aproape toți — dacă nu toți astăzi — membri mireni ai sinodului eparhial sau ai Congresului național-bisericesc, vor face parte desigur dintr'un partid politic sau altul, și atunci politica cu toate urmările ei funeste cucerește inevitabil biserica.

După toate aceste considerații ar urma, pentru impreunarea bisericilor ortodoxe române din noul regat, să facem o nouă organizație, scutită de năvala distrugătoare a politicianismului.

După părerea mea nu trebuie, nici o organizație nouă, ci să restabilim vechea organizație canonică, care asigură bisericii libertate și prosperitate în stat. Biserica numai așa va fi scutită de influința păgubitoare a politicianismului, dacă ea va fi rezervată în vechea organizație canonică.

Episcopii și subalternii săi nu vor mai fi niște simpli funcționari eclesiastici la discreția tuturor persoanelor politice sau a partidelor perondate cu iuteală la guvernul țării, ci niște adevărați propovăduitori ai moralei evanghelice, a căror sămânță, aruncată în ogorul lucrat și curățit de neghină, va produce roade binecuvântate pentru fericirea statului și a neamului nostru.

Propun, pentru a avea aceeași organizație canonică, care face biserica lui Hristos nebiruită și curată de orice influințe externe, următoarele:

1. Ștergerea totală a «Statutului organic».
2. Autonomia deplină a bisericii ortodoxe române.
3. Sinodul episcopesc cu putere supremă în toată biserica, compus din vre-o 15 membri arhierici, care alege pe episcopi, din sinod arhieric titulari să nu facă parte nefiind canonici.
4. Sfat bisericesc superior din frunzașii clerului, care să se ocupe cu afacerile jurisdicționale, de administrație și de educație religioasă morală, etc. ale întregii biserici ortodoxe românești. Membrii să fie vre-o 50. Toate hotărârile să fie supuse spre aprobare sinodului episcopesc, dacă acesta o cere expres. Și să propună sinodului episcopesc candidați vrednici de a fi aleși ca episcopi în eparhiile vacante.
5. Fiecare eparhie își păstrează un consistor cu arhierul în frunte pentru conducerea bisericii din eparhie.
6. Statul, pentru susținerea materială a bisericii și a slujbașilor ei, să acoarde un fond religios suficient.

După propunerile acestea nu pot decât să recitez cuvintele memorabile ale lui Bariț «că la un cler, care există așa zicând de mii de ani, să se cerceteze forma și temelile existenței și activității lui de până acum pe urmele istoriei sale și a praxei observate de secolii» — și atunci numai să se facă o nouă organizație în biserică.

Și cine va face-o aceasta cu înțelegerea, conștiințiozitatea și iubirea de adevăr, cuviință, în contra tuturor și inepușabilelor argumente advocătești contrare, nu va putea ajunge decât la convingerea mea nestrămutată în ce privește rolul bisericii în viața poporului nostru, pe care îl va putea înfăptui deplin numai prin coborârea în faptă a propunerilor pe care vi le-am comunicat.

Pe baza aceasta, cred că biserica va putea fi temelie nesguduită a consolidării vieții naționale și de stat a noului regat român, și va

putea ajuta propășirea sigură și cinstită a neamului românesc întreg în toate timpurile.

Vă rog, înainte de a vă spune cuvântul în chestia pe care v'am prezentat-o, înlăturați din sufletul Sf. Voastre orice idei preconcepute, orice interes personal, sau de prietinie, sau de partid; gândiți la rostul cel mare pe care l-a avut biserica în desvoltarea neamului și pe care trebuie să-l aibă astăzi, și atunci spuneți hotărât, că nu mai suferiți ca biserica să fie roaba politicianismului și condusă din afară de ea, de oameni neînțelegători în deajuns ai rosturilor bisericii, ci instituțiunea divină, liberă, care pe baza principiilor lui Hristos vrea să fie cu fapta, nu numai cu vorba, factorul cel mai puternic și viu religios-moral al noului stat român și al neamului nostru, căci cu adevărat în moralitatea publică a unui stat și popor se oglindește mai fidel puterea de viață și prosperarea lor pentru binele omenimii.

Doresc un singur lucru, ca hotărârea noastră de astăzi să fie binecuvântată din generație în generație, ca o mare faptă națională și creștinească, căci prin ea biserica și slujbașii ei au început opera uriașă de curățire morală publică a statului român și a neamului românesc.

Citind ziare

Dl M. Sadoveanu scrie în Sfatul Țării următoarele cuvinte despre «părintele Moldovei» îngropat la mănăstirea dela Putna:

Acolo, la mănăstirea cea albă și curată din Țara Fagilor, s'au aplecat urmașii, pe slovele cele vechi ale mormântului, și'n tăcerea care s'a întins sub bolta bisericii, au închis ochii și-au văzut, sub lepedea dăltuită cu frunze de acantă, pe voevodul cel bătrân, pe leul cel nedomolit, care a stăpânit cu spada jumătate de veac aici, în părțile răsăritului...

Moldova, acest cuib de oameni liberi și războinici, a fost organizată de un om cu o energie excepțională și o minte de genială agerime, care își dădea deplin socoteală și de mărimea primejdiei, și de misiunea lui. Pentru aceasta brațul lui puternic n'a lovit numai ca să apere Moșia. Războaiele lui contra Turciei au fost întovărășite și de o neistovită activitate politică. Necontent în stat în legătură cu Principii străini, cari erau în calea Semilunii; cu Papa, care înfățișă și-o putere lumească și avea interes să apere creștinismul; cu Veneția, care era rivala puterii copleșitoare a turcilor în Mediterană. Interesul politic superior îl făcea să caute aliați și'n hani tătărești dela Crim și să trateze cu Uzun-Hassan, șahul Persiei.

Istoricii poloni au văzut în el pe liberator, pe «cavalerul lui Crist», cum i-a spus sfântul părinte dela Roma. Cugetătorii timpului, cari vedeau primejdia, înțelegeau ce urmărește și ce voiește voevodul acela stăpân pe o țară mică, înzestrat însă cu o uriașă energie. Și deplângeau numai ca pe o nefericire obștească faptul că la cărma țării mai mari creștine dinprejur, în Ungaria, în Polonia, se întâmplaseră niște bieți oameni cari nu puteau vedea mai departe decât cereau meschinele lor interese de-o zi... Aceștia erau suverani lingușiți, sprijiniți pe «drept divin» ori pe intrigi, bucurându-se ca cei din urmă hamali de zădărnicia trecătoarei vieți... Ștefan-Vodă avea înțelegerea limpede a unei mari primejdii, și toată viața lui în aprigă neodihnă și-a închinat-o unui nobil și profund scop. Mai mult: cugetarea lui nebiruită a înțeles iarăși zădărnicia sforțărilor lui. Știa că atunci când el va pune mâinile pe piept și-i vor așeza alții în sicriu spada alături, — totul s'a isprăvit, puhoiul va trece, căci nu va mai fi cine să-i stee împotriva.

Acest mare voevod doarme în ctitoria cea mai frumoasă dela Putna. Pe mormântul lui înstrăinat 140 de ani, putem ingenunchia astăzi fără a fi nevoiți să pășim o graniță silnică. Țara aceasta, a lui, a cronicarilor, a cugetătorilor și a poezilor, țara cu peisagii blânde și cu inimi drepte, trebuie de astăzi înainte în fiecare an, la 2 Iulie, să meargă spre marele mormânt, ca'n spre un Ierusalim. Să împresoare peatra sub care zace cel mai mare om al timpurilor noastre trecute și să încerce a se reculege pentru o viață harnică, serioasă și conștientă cum a înțeles-o El. În Moldova lui întregită și înfrățită cu toate celelalte ținuturi românești să restatornicim străvechea cinste și ascuțita tărie împotriva dușmanilor noi, mai sălbatici decât cei vechi: întunerecul și netoleranța, necinstea și disprețul legii.

Un participant la congresul didactic din Iași spune în Gazeta Transilvaniei următoarele:

Congresul din Iași la care au participat vre-o 1500 de reprezentanți, din toate părțile, a accentuat cu toată hotărârea, că va rupe cu sistemele păcătoase și greșite din trecut, sisteme, ale căror urmări funeste le simțim astăzi.

Reforma școlii trebuie să se facă de către cei chemați. Nu politicienii sânt chemați să reformeze învățământul, ci corpul didactic însuși. Factorul cel mai în măsură a vindeca nevoile școlii și a îndruma cultura românească pe căi sănătoase, nu poate fi altul, decât însuși dascălul.

Acesta nu poate fi supus vexațiilor, venite din partea politicianismului, cum era în trecut, ci trebuie să rămână independent.

Directorii de licee să fie aleși de către corpul profesoral și nu numiți de către politicieni, după sistemul favoritismului politic.

Independența dascălului mai trebuie asigurată și printr-o situație materială bună. Profesorul să-și vadă de școală, să nu fie nevoit a umbla după afaceri și în deosebi a face politică murdară de interese.

Corpul didactic trebuie să desvolte o activitate *extrașcolară* intensivă, și nu o viață de club, cum era până acuma. Căci școala a chemat a lumina cărările unui neam, nu numai pe teren cultural, ci și politic economic. Dascălul să facă politică curată de principii, și nu meschinărie de partid.

Etă principiile frumoase, în cadrul cărora s'au urmat discuțiile; pot să afirm, că în toate chestiunile s'a manifestat o desăvârșită unitate de vederi în sânul congresiștilor.

Statutele «Asociațiunii» s'au tipărit în mai multe mii de exemplare și s'au împărțit participanților.

În anul viitor congresul se va ține la Cluj.

Știrile zilei

Numărul proximal ziarului nostru apare, în urma sfintei sărbători S. Proroc Ilie, Luni după amiază.

Oaspeți englezi în Ardeal. Însărcinatul de afaceri al Angliei la București, dl *Rattigan* și dna, însoțit de dnii *Boxhall* și *Buxton*, au vizitat Sibiu, Săliștea, Ocna Sibiului, Clujul și alte orașe. Li s'a făcut în tot locul o entuziastă primire.

Englezii contra sârbilor. La 17 Iulie 1919 s'a ținut la Buxton Hall din Londra o adunare de protestare contra sârbilor, cari forțază pe muntenegrenii să treacă sub stăpânirea lor. Adunarea era prezidată de Robert I. Kennedy, fostul însărcinatul de afaceri al Angliei la Cetinie. A vorbit Al. Devine și a spus că sârbii se poartă cu muntenegrenii ca germanii cu belgienii.

Diplomații sârbi, în frunte cu Pașici, au lansat știri false, spunând că ar fi existat un tratat secret între Muntenegru și cei din Viena. Sârbii au uitat ajutorul dat de soldații muntenegrenii și azi ar dori să stăpânească toate țările balcanice. Aliații au dat prea mare libertate de acțiune Sârbiei; acum văd cu regret, că au încurajat un *popor șovinist și cu tendințe imperialiste*. — Mii de oameni, care au luat parte la adunare, au aprobat pe orator, care a încheiat cuvântarea cu următoarele cuvinte: Guvernul englez trebuie să susțină revendicările Muntenegrului și să redea regelui Nikita tronul său. Sârbii să-și retragă trupele de ocupațiune și să renunțe la intrigi criminale.

Bolșevicii unguri înfrânți. Cu prilejul biruinței obținute de trupele noastre asupra bolșevicilor dela Tisa, atât Sibiu, cât și celelalte orașe ardelenesti au arborat stindardele naționale.

Un gest frumos. Cu ocaziunea adunării generale a despărțământului «Asociațiunii» la Baia mare ținută, la 20 Iulie, dna General de *Herbay* a dat un concert, despre care cetim în foaia «Renașterea» de acolo următoarele: Dna de *Herbay* prin vocea-i de adevărată priveghitoare a Ardealului ne-a făcut fericți tot timpul cât ni-a cântat. S'a relevat ca adevărată artistă prin vocea-i caldă și puternică. Ne-a fermecat mult adâncul sentiment ce l-a pus în interpretarea cântecelor noastre naționale: «Codrule, de ce

tot plângi,» ne-a făcut în adevăr să plângem. Asemenea: «Vai bădiță dragi ne-avem» de T. Brediceanu. Răspunsul nostru a celor ce am auzit ultima cântare «Codrule codruțule» de G. Dima, a fost prea mică și n'a găsit altă cale, decât potopul de aplauze și strigăte de «să trăiască.»

Intreg venitul curat al concertului de cor. 4000.— dna General de *Herbay* l-a destinat spre scopuri de binefacere și anume: Cor. 2000 pentru îngrijirea mormintelor soldaților căzuți în război, Cor. 1000 fondului ziaristilor, iar Cor. 1000 a destinat-o pentru înființarea unei biblioteci în Baia mare. Bani au fost deja predați celor competenți. Gestul frumos al d-nei General de *Herbay* vobeste de sine. Noi am dori numai ca să aibă cât mai mulți imitatori.

Soldați francezi omorâți. În Berlin s'au comis zilele acestea câteva atentate, ale căror jertfe au fost soldați francezi, între cari se află și un subofițer. Ziarele scriu, că guvernul francez va cere la Berlin nu numai pedepsirea vinovatului, ci și garanții că asemenea fapte nu se vor mai săvârși. Va mai cere o indemnizare de o sută de mii franci pentru familia victimei și un milion amendă pentru statul german.

Bibliotecile. Dl N. Iorga este încredințat din partea ministerului de instrucțiune publică să organizeze bibliotecile ce depind de acest minister.

Din Birchiș. Primim: Vă rog să publicați că preluarea imperiului în plasa *Murăș Birchiș* s'a făcut definitiv. Toți funcționarii, cari au fost invitați, au depus jurământul. Primpretor: Ioan M. Popu, pretor Dr. Alexandru *Buha*, exactor Coloman *Horváth*, veterinar Filip *Schneider*, suboficial Ioan *Triponescu*.

Petrecere în Reghin. Senatul școlii române din Reghin invită la petrecerea de vară, ce se va ține la 10 August 1919 în pavilionul din promenada orașului. Inceputul la 9 ore seara. Intrarea: de persoană 10 cor.; în familie 6 cor. de persoană.

Petrecere în Săliște. Societatea studenților din Săliște va ține obișnuita petrecere de vară în 2 August (Sf. Ilie). După liturgie se va oficia un părăstas pentru odihna studenților români morți pentru idealul național. Implinindu-se 30 de ani dela înființarea societății, se va ține o serbare în sala cea mare a școlii la orele 11 a. m. La ora 3 p. m. petrecere la «*Neted.*» Seara continuare la «*Casa Națională.*» Toți foștii membri sânt rugați să ia parte la serbare. *Comitetul aranjator.*

Petrecere de vară în Ludoșul de Murăș se ține Duminecă în 3 August 1919 în hotelul Central. Intrarea: 10 cor. de persoană. Profitul net în scop filantropic. Inceputul la ora 8 seara.

Legatul surorilor din vechiul Regat este numele noului legat, întemeiat la Reuniunea meseriașilor sibiieni, cu suma de 300 cor., dăruită de princesa *Alexandrina Cantacuzino* și *Zoe Gr. Râmniceanu*, cari cercetând Reuniunea au depus această sumă drept temei la un așa-zământ cu menirea de a sări în ajutorul *copiilor săraci din vechiul regat aplicați la meserii în Sibiu*. Legatul se atașază la Fondul Episcopului Popea pentru masa învățăceilor meseriași. Pentru atențiunea delicată exprimă sincere mulțumite: *Victor Tordășian*, prezident.

Anunț. Se aduce la cunoștință, că Sâmbătă, în 2 Aug. c., la 2 ore d. a., se vor împărți earăș alimente (făină, slănină și ouă), cu prețuri maxime, pentru familii române lipsite, și în deosebi pentru văduve cu copii, în curtea Asociațiunii (Str. Șaguna 8.) — *Prezidiul Reuniunii femeilor române din Sibiu.*

«*Hiena.*» A apărut Nr. 14 al revistei de polemică politico-literară: «*Hiena*» redactată de dnii *Pamfil Șeicaru* și *Cezar Petrescu*, cu un bogat sumar.

Exemplarul 24 pagini cu numeroase ilustrații costă 50 bani.

Literatură financiară

Specialistul financiar, dl *Dr. Gheorghe Nedici*, a publicat earăș o lucrare de mare importanță, sub titlul de *Reforma întreprinderilor de stat*.

Autorul combate, în această temeinică lucrare, axiomele și teoriile, care figurează de zeci de ani ca adevăruri de neresturnat pe paginile științei financiare. Cartea dlui *Nedici* dovedește, în scurte și clare cuvinte, greșala acestor teorii, și cere dela guvern să înlăture sistemul administrativ al întreprinderilor private de stat, întemeiate pe teoriile amintite și aplicate în toate statele; deoarece acest sistem este cauza pentru care nu pot prospera întreprinderile private ale statului.

Autorul spune apoi, că statul nu-și poate acoperi cheltuelile numai din dări, și nici chiar *scăderea din avere* n'are să vindece ranele noastre financiare, ci statul va trebui să urmeze a înființa și susține întreprinderi private de stat. Va obține astfel venit considerabil, dacă le va organiza în felul, cum se arată cu d'amăruntul în publicațiunea *Reforma întreprinderilor de stat*.

Asămănând cuprinsul broșurilor apărute până acum, din condeiul dlui *Nedici*, putem vedea lămurit scopul urmărit de autor. Nu urmărește alt scop, decât asanarea stărilor noastre destrămate financiare și îmbunătățirea situației noastre economice generale.

În prima sa broșură, *Chestiuni economice financiare*, schițează în trăsături mari jalnica noastră situație economică și financiară, indicând mijloacele și căile de îndreptare. Desfășoară tot odată și baza unei nouă reforme de dare dreaptă și corectă. Pentru acoperirea *sporurilor de sarcini* produse de război, recomandă *scăderea din avere*, — care ar mai avea de țință și înfăptuirea dreptății. În publicația *Scăderea din avere* desvoltă felul, prin care s'ar putea realiza pe dreptate și cu bun rezultat operațiunea aceasta. Scopul publicației a treia, *Reforma întreprinderilor de stat*, l-am resumat mai sus.

Imprumutul Național 5% din 1919

Primul cupon (August 1919) al *bonurilor de tezaur* emise prin Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor, pentru Imprumutul Național 5% din 1919, se va plăti prin locurile de subscripțiune deodată cu distribuirea titlilor. Pentru luarea acestora în primire, locurile de subscripțiune sânt îndatorate a se presenta prin plenipotențiații lor la serviciul Imprumutului Național din Resortul Finanțelor (Sibiu, Școala de cadeți parter Nr. 10) începând din 1 August n. a. c., iar publicul își va lua titli în primire dela *locurile de subscripțiune*, primindu-și totodată și răscumpărarea primului cupon, în schimbul certificatului interimal, care va trebui remis prin locurile de subscripțiune la resortul finanțelor.

Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor.
Dr. Aurel Vlad.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann Directoară: D-na M. Scholtess.
Joi: *Scandal în societate*, mare dramă în 4 acte, cu Hanny Weisse. Titluri românești.
În zilele următoare: Filme senzaționale.
Inceputul la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis, Directoară: Dna Emil Toth.
Joi și Vineri: *Pentru existență*, mare film în 4 acte.
Inceputul la ora: 9 seara.

«*Lumina*» instit. de credit și econ., Sibiu

AVIZ

Aducem la cunoștință deponenților noștri, că cu începere din 15 August a. c. se reduc interesele după toate depunerile la institutul nostru la 2% interese.

Darea după interese o plătește institutul.

1—2 (198)

Diracțiunea.